Nr 18

Skatteutskottets betänkande i anledning av motion om skattelättnad för fosterlega.

Motionen

I motionen 1973:247 av herr Hörberg m. fl. (fp,s,c,m,vpk) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådan ändring av berörd lagstiftning att endast den del av ersättning till fosterhem blir beskattad, som enligt avtal med socialnämnd eller motsvarande utgör ersättning för fosterföräldrarnas arbetsinsats.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 32 § 3 mom. KL utgör särskild kostnadsersättning från stat eller kommun i allmänhet inte skattepliktig inkomst. Å andra sidan medges inte avdrag för de kostnader som ersättningen är avsedd att täcka. Från lön eller annan därmed jämförlig skattepliktig ersättning får däremot avdrag göras för sådana omkostnader för vilka särskild ersättning ej utgått.

Den 16 mars 1972 meddelade riksskatteverket anvisningar rörande beskattningen av ersättning för vård i enskilt hem vid omhändertagande enligt barnavårdslagen. I anvisningarna, som skulle tillämpas vid 1972 års taxering, anförde verket inledningsvis att Svenska kommunförbundet för år 1971 rekommenderat att såsom lägsta ersättning 1971 för vård i enskilt hem av barn som omhändertagits enligt barnavårdslagen skulle utgå 400 kr. per månad. Högre ersättning borde enligt rekommendationen utgå om barnet på grund av exempelvis fysiska eller psykiska handikapp ställer särskilt höga anspråk på fosterföräldrarnas insatser eller om vårdnaden får anses vara av mer tillfällig natur. Vidare borde enligt rekommendationen särskild ersättning utgå för följande kostnader:

1) kostnad för läkarvård, tandläkarvård och resor i samband därmed
2) skäliga fickpengar
3) kostnad för särskild utrustning t. ex. säng, cykel, moped m. m.

Verket konstaterade att den kontanta ersättningen i vissa fall bestämts så att däri även fick anses ingå ersättning för dessa kostnader.

Anvisningarna för 1972 års taxering innebar i korthet att som skattepliktig intäkt borde tas upp under året uppburen ersättning. Som normalavdrag borde medges för barn under 10 år 400 kr. per månad och för äldre barn 550 kr. per månad. Vid särskilda omständigheter borde avdrag medges med högre belopp än normalavdraget.

Enligt senare rekommendationer från Svenska kommunförbundet har den lägsta ersättningen höjts till 90 % av basbeloppet för år räknat.

Förbundet har i sitt senaste cirkulär i denna fråga (38/72 den 24 april 1972) åberopat att utredningen (S 1970:30) väntas beröra vissa principiella synpunkter på konstruktionen av ersättningen till fosterföräldrar och därmed de sociala förmåner denna ersättning kan medföra. Styrelsen har i avvaktan på utredningens betänkande beslutat rekommendera sociala centralnämnderna/barnavårdsnämnderna att även för år 1973 såsom lägsta ersättning för vård i enskilt hem av barn, som omhändertagits jämlikt barnavårdslagen, utge ett belopp som motsvarar 90 procent av det vid ingången av nämnda år gällande basbeloppet. Rekommendationen innebär att den lägsta ersättningen för närvarande utgör 550 kr. per månad, ej inräknat särskild kostnadsersättning bl. a. i ovan angivna hänseenden.

Riksskatteverkets anvisningar i ämnet för 1973 års taxering (RSV Dt 1973:4) innebär bl. a. att normalavdraget räknats upp till 450 kr. i månaden för barn under 10 år och till 600 kr. i månaden för äldre barn.

Normalavdragen har fastställts med utgångspunkt i att ersättning har utgått enligt de normer Kommunförbundet rekommenderat. I normalavdragen har inräknats kostnader för mat, bostad samt inköp av kläder, skor eller annan utrustning. Vidare har inräknats andel i kostnader som är gemensamma för familjen, såsom för resor, tvätt, toalettartiklar, telefon, tidningar o. d. Dessutom har beaktats vissa merkostnader för slitage på möbler och annan utrustning i hemmet.

Föreligger särskilda omständigheter kan avdrag medges med högre belopp än normalavdragen. Sådana särskilda omständigheter kan enligt anvisningarna anses föreligga i de fall den kontanta ersättningen avser att täcka kostnader som enligt Kommunförbundets rekommendation bör ersättas särskilt. Vidare bör högre avdrag medges vid vård av barn som genom fysiska, psykiska eller sociala handikapp har medfört ökade kostnader för exempelvis resor, telefon, slitage på inventarier eller utrustning i hemmet. För att avdrag skall medges med högre belopp än normalavdragen bör krävas, att de för bedömningen avgörande omständigheterna särskilt anges.

Om kontantstöd utgått till fosterföräldrarna i form av bidragsförskott enligt lagen (1964:143) om bidragsförskott eller som vårdbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, bör avdragen reduceras med hänsyn härtill. Däremot bör någon reducering av avdragen inte ske av den anledning, att barnbidrag enligt lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag utgått till fosterföräldrarna.

Verket har meddelat liknande anvisningar också beträffande normalavdrag för vårdgivare i kontrollerad familjevård och beträffande vårdgivare i enskilt hem av psykiskt utvecklingsstörda, rörelsehindrade och hörselskadade (RSV Dt 1973:5 och 14). Normalavdraget är här i regel 20 kr. per dygn. Vid vård av flera personer kan avdraget i vissa fall reduceras till 18 kr. per person och dygn. Vid vård av fler än fem personer kan verksamheten betraktas som rörelse. Andra regler blir i så fall tillämpliga. Även för jordbrukare tillämpas särskilda regler.

Fosterbarnsutredningen (S 1970:30), som i sitt utredningsarbete behandlar frågor av hithörande art, står enligt inhämtad uppgift i slutfasen av sitt arbete och dess betänkande väntas innevarande år.

Utskottet

Yrkandet i motionen 1973:247 att fosterföräldrar skall beskattas endast för vad som enligt avtal med socialnämnd eller liknande utgör ersättning för deras arbetsinsats syftar till att undanröja den irritation som beskattningsfrågan av lättförklarliga skäl kan vålla många fosterföräldrar. Som framhålls i motionen kan kostnaderna för fosterbarn variera avsevärt från fall till fall. Det skulle givetvis vara till fördel för alla berörda parter att – såsom föreslås i motionen – kostnadsersättningen fastställdes i förväg för den vård som barnet erhåller. Därmed elimineras de utredningsproblem och andra nackdelar som är förenade med en kostnadsprövning i efterhand i en taxeringsprocess.

Utskottet kan således i princip instämma i syftet med motionen. Gällande regler på beskattningsområdet innebär emellertid, att särskild kostnadsersättning från stat eller kommun i princip inte skall beskattas. Ersättning för kostnader för fosterbarn intar inte någon särställning i detta hänseende. Något annat hinder i gällande skattelagstiftning mot den i motionen förordade lösningen föreligger inte heller. Att frågan inte redan nu lösts genom avtal torde åtminstone delvis bero på de svårigheter som föreligger att komma fram till ett i alla avseenden rättvisande resultat. Som framgår av Svenska kommunförbundets rekommendation i ämnet har den också fått anstå i avvaktan på det förslag, som fosterbarnsutredningen (S 1970:30) kommer att lägga fram senare i år.

Även om ifrågavarande problem kan komma att lösas i samband med ställningstagandet till fosterbarnsutredningens kommande förslag, är taxeringsmyndigheterna f. n. hänvisade till att – i likhet med föregående år – pröva fosterföräldrarnas avdragsyrkanden i enlighet med riksskatteverkets anvisningar. Utskottet vill framhålla, att de schablonavdrag som medges enligt dessa anvisningar i många fall medför att fosterföräldrarna inte alls eller endast till mindre del beskattas för ersättningen. Skulle schablonavdraget på grund av särskilda omständigheter vara otillräckligt för de kostnader som uppkommit, innebär anvisningarna att avdrag kan medges med högre belopp. Som tidigare framhållits är det givetvis svårt för fosterföräldrarna att få fram tillfredsställande utredning om de kostnader som är förenade med barnens vård. Utskottet förutsätter, att detta beaktas vid tillämpningen av riksskatteverkets anvisningar. Enligt utskottets mening bör också vederbörande sociala organ på ett verksamt sätt kunna vara de skattskyldiga till hjälp vid den utredning som erfordras för taxeringsmyndigheternas prövning av avdragsfrågan.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet, att någon åtgärd från riksdagens sida inte påkallas i avvaktan på fosterbarnsutredningens förslag. Utskottet avstyrker således motionen 1973:247.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:247.

Stockholm den 27 mars 1973

På skatteutskottets vägnar
ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp) och Söderström (m).

GOTAB 73 3559 S Stockholm 1973